

2024 m. gegužės 21 d.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Kopija:

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Lietuvos Respublikos vyriausybės kanceliarijai

DĖL RIBOJIMO TEIKTI PASLAUGAS UŽSIENYJE ESANTIEMS LIETUVOS PILIEČIAMS AR UŽSIENIO VALSTYBIŲ PILIEČIAMS

Atsakingo lošimų verslo asociacija (toliau – **asociacija**), vienijanti penkias azartinius lošimus Lietuvoje organizuojančias bendroves, šiuo raštu teikia Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai savo susirūpinimą dėl atsakingos institucijos, Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – **Priežiūros tarnyba**), priešingo įstatymui reglamentavimo normų aiškinimo, o būtent ribojimo teikti leistinas įstatymu paslaugas.

Šiuo metu Azartinių lošimų įstatyme (toliau – **ALĮ**) nėra niekur numatytas joks draudimas ne Lietuvos Respublikos teritorijoje esantiems lošėjams teikti nuotolinių lošimų paslaugas. O būtent:

1. ALĮ 12 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad **nuotolinio lošimo organizavimo vieta yra laikoma vieta, kurioje teikiamos nuotolinio lošimo paslaugas**. ALĮ 20¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nuotolinius lošimus galima organizuoti **pagal šį įstatymą ir nuotolinių lošimų organizavimo reglamentą**, kai šiame įstatyme nustatyta tvarka yra gauta Priežiūros tarnybos išduodama licencija ir leidimas organizuoti nuotolinius lošimus ir kai Priežiūros tarnyba patvirtina lošimų organizatoriaus parengtą nuotolinių lošimų organizavimo reglamentą.

2. ALĮ 20³ str., numatančiame nuotolinio lošimo sutarties sudarymo, galiojimo ir pasibaigimo sąlygas, nurodoma kada draudžiama asmeniui dalyvauti nuotoliniuose lošimuose t.y., kad Lošimų organizatorius, nustatęs, kad fizinis asmuo, norintis dalyvauti nuotoliniuose lošimuose, neatitinka nustatytų reikalavimų (jam draudžiama dalyvauti lošimuose), su tokiu asmeniu negali sudaryti nuotolinio lošimo sutarties, o šioms aplinkybėms paaiškėjus vėliau, privalo nedelsdamas nutraukti jau sudarytą sutartį ir nutraukti asmeniui galimybę dalyvauti nuotoliniuose lošimuose. Kaip minėta, **asmens dalyvavimas nuotoliniuose lošimuose iš užsienio ar jam esant užsienio piliečiu nepatenka į sąrašą atvejų, kai su asmeniu negali būti sudaryta nuotolinio lošimo sutartis**. To paties ALĮ straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad ginčams, kylantiems iš nuotolinio lošimo sutarčių, taikoma Lietuvos Respublikos teisė. Akivaizdu, kad tokia nuostata įstatymų leidėjo buvo įtvirtinta būtent tiems atvejams, kai nuotolinio lošimo sutartis sudaroma su asmeniu, kuris jungiasi iš užsienio. Tuo tarpu, jeigu ALĮ leistų sudaryti nuotolinio lošimo sutartis tik su asmenimis, kurie yra Lietuvoje, tokia nuostata neturėtų jokios prasmės ar logikos, nes tokioms sutartims ir taip būtų taikoma Lietuvos teisė.

3. Priežiūros tarnybos direktoriaus 2015 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. DI-605 yra patvirtinta Pranešimo apie asmenį, kuriam draudžiama dalyvauti nuotoliniuose lošimuose, pavyzdinė forma (toliau – **Forma**), kurioje Priežiūros tarnyba yra išvardinusi visus atvejus (**baigtinį jų sąrašą**), kada asmuo negali dalyvauti nuotoliniuose lošimuose. Šiame sąrašė nei tiesiogiai, nei netiesiogiai **nėra nurodoma**, kad vienas iš tokių atvejų būtų tuomet, kai asmuo nuotolinio lošimo paslaugomis naudojasi iš užsienio valstybės.

4. Priežiūros tarnybos direktorius 2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. DIE-450 taip pat yra patvirtinęs Azartinius lošimus ir loterijas organizuojančioms bendrovėms skirtų nurodymų, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui, tvarkos aprašą (toliau – **Aprašas**). Aprašo 2 punkte nustatyta, kad jis taikomas bendrovėms, turinčioms licencijas ir leidimus organizuoti azartinius lošimus bei bendrovėms, turinčioms loterijų veiklos licenciją, kuria suteikiama teisė vykdyti loterijų veiklą Lietuvos Respublikoje. Taigi šis **Aprašas yra taikomas ir nuotolinius lošimus**

organizuojančioms bendrovėms. Pabrėžtina, kad Apraše nėra nurodoma, kad kažkurios jo nuostatos yra netaikomos nuotolinius lošimus organizuojančioms bendrovėms. Aprašo 30 punkte nustatyta, kad *bendrovės visos veiklos rizikos vertinimas atliekamas atsižvelgiant bent į šias rizikos rūšis: 30.1. klientų keliamą riziką; 30.2. šalies ir (arba) geografinio regiono riziką; 30.3. teikiamų paslaugų riziką; 30.4. paslaugų teikimo kanalų riziką.* Aprašo 40 punktas numato, kad atliekant individualų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimą, privaloma atsižvelgti bent į šias rizikos rūšis: 40.1. kliento keliamą riziką; 40.2. šalies ir (arba) geografinio regiono riziką; 40.3. kliento naudojamų paslaugų ir atliekamų operacijų riziką; 40.4. paslaugos teikimo kanalų riziką. Vadovaujantis Aprašo 62 punktu, dalykinių santykių ir operacijų (sandorių) stebėsenos intensyvumas, apimtis, scenarijai ir atitinkami stebėsenos kriterijai parenkami atsižvelgiant bent į šiuos veiksniai: 62.1. atliekamos stebėsenos pobūdį (retrospektyvi, momentinė); 62.2. kliento keliamą riziką; 62.3. **geografijos arba teritorijos keliamą riziką;** 62.4. teikiamų paslaugų riziką. Aprašo 42 punktas nustato, kad klientai privalo būti skirstomi į rizikos grupes (kategorijas), atsižvelgiant į įvairius kriterijus, pavyzdžiui, **faktinę vykdomos veiklos vietą, kliento pilietybę, atliekamų piniginių operacijų pobūdį, mastą, naudojamas paslaugas ir pan.** Aptartos Aprašo nuostatos parodo, kad Priežiūros tarnyba savo teisės aktu yra numaćiusi, jog nuotolinius lošimus organizuojančios bendrovės gali teikti paslaugas nepriklausomai nuo to, ar asmenys prie lošimų svetainės jungiasi iš Lietuvos teritorijos, ar iš kitos valstybės teritorijos. Patvirtindama Formą ir Aprašą, Priežiūros tarnyba šalia tiesiogiai taikomo ALĮ papildomai aiškiai patvirtino faktą ir sukūrė teisėtą lūkestį lošimų organizatoriams, kad jie turi teisę teikti nuotolinių lošimų paslaugas (sudaryti nuotolinio lošimo sutartis) asmenims iš užsienio.

5. ALĮ 18 str. 1 d. nustatyta, kad lošimai organizuojami pagal lošimo reglamentą. Ne viename Priežiūros tarnybos patvirtintame reglamente yra apibrėžta Bendrovių teisė leisti dalyvauti nuotoliniuose lošimuose asmenims, besijungiantiems prie interneto svetainės iš užsienio. Patvirtintuose reglamentuose nustatyta, kad lošimus organizuojanti bendrovė **turi teisę** laikinai vienašališkai užblokuoti lošėjo lošimų sąskaitą ir neleisti ja naudotis lošėjui tuo atveju, kai Bendrovė turi pagrįstų įtarimų, kad **lošėjas dalyvauja nuotoliniuose lošimuose galimai iš jurisdikcijos, kurioje tokia veikla yra draudžiama ir / ar ribojama ir / ar kitaip kontroliuojama.**

6. Šiame kontekste svarbu pažymėti, kad **azartinių lošimų veiklą organizuojančios bendrovės savo paslaugas teikia Lietuvoje, lošimų organizavimo vietoje – savo interneto svetainėje** (ALĮ 12 str. 6 d.). Jokie teisės aktai nenumato pareigos nustatinėti, iš kokios geolokacinės vietos asmuo jungiasi prie Lietuvoje veikiančių ir paslaugas teikiančių interneto svetainių – teik norėdamas sudaryti nuotolinio lošimo sutartį, tiek norėdamas dalyvauti nuotoliniame lošime. Taip pat azartinių lošimų veiklą organizuojančios bendrovės neturi teisinės pareigos riboti asmenų prieigos prie interneto svetainės. Pažymėtina, kad net jeigu tokios pareigos ir būtų numatytos, jos būtų praktiškai neįgyvendinamos, nes IP adresai nėra tikslūs, jie gali keistis, be to, jokie teisės aktai nedraudžia asmenims naudotis VPN¹ funkcija. Pastaroji technologija paslepia prie interneto tinklo besijungiančio įrenginio geografinę nuorodą (sąsają), kas padaro identifikavimą, iš kurios valstybės buvo jungtasi prie interneto svetainės, neįmanomą. Be to, pasienio teritorijose yra įprasta, kad dažnu atveju telefonai (įskaitant išmaniuosius telefonus) prisijungia prie kitos valstybės operatorių tinklų (jų naudojamų ryšio perdavimo bokštų). Tokiu atveju, naudojantis mobilaus ryšio operatoriaus teikiamomis mobilaus interneto paslaugomis, įrenginiui suteiktas IP adresas nėra tikslus ir neatspindi realios to asmens lokacijos vietos. Tokio pobūdžio paklaidos taip pat neleistų užtikrinti realios kontrolės, iš kurios vietos buvo jungtasi prie interneto svetainės, įgyvendinimo (net jei tokio pobūdžio įpareigojimai lošimų organizatoriams būtų nustatyti, tačiau, kaip minėta, jie jokių teisės aktu nėra nustatyti).

7. Svarbu paminėti, kad Lietuvoje veikiančios lošimus organizuojančios bendrovės šiuo metu **nesireklamuoja ir neskatina jomis naudotis specifiskai užsienio piliečių** (t.y. pvz. nėra jokių tikslinių reklaminių kampanijų, skirtų užsienio rinkoms ar užsienio kalba, ar pan.).

8. 2023 metų birželio mėnesį buvo teiktas įstatymo keitimo projektas dėl *Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 2, 6, 7¹, 7², 7₃, 8, 10, 11, 15¹, 16, 16¹, 17, 18, 20, 20¹, 20⁷, 28, 29, 29¹, 29², 30 straipsnių, trečiojo skirsnio pakeitimo, Įstatymo papildymo 74, 15² straipsniais ir 8¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios*, kuriuo buvo siekta apibrėžti, kad nuotolinio lošimo paslaugos būtų teikiamos tik Lietuvos Respublikos teritorijoje esantiems lošėjams. Tačiau pabrėžtina, kad įvertinus visas aplinkybes įstatymo **projektui dėl nuotolinio lošimo paslaugų teikimo tik Lietuvos Respublikos teritorijoje pritarta nebuvo.**

Šiai dienai **įstatymų leidėjas nėra nustatęs jokie draudimo sudaryti nuotolinio lošimo sutartis su užsienyje esančiais asmenimis ar jiems esant užsienio piliečiais ir teikti jiems lošimų**

¹ Angliškai „Virtual Private Network“ (lietuviškai – „Virtualus privatus tinklas“).

paslaugas. Jeigu įstatymų leidėjas būtų ketinęs šiuos veiksmus uždrausti, jis neabejotinai tokį draudimą įstatymuose būtų įtvirtinęs tiesiogiai ir nedviprasmiškai.

Vis dėl to **Priežiūros tarnyba** nekreipdama dėmesio į aukščiau išvardintas aplinkybes, kurios įtvirtintos įstatymu ir net jos pačios poįstatyminiuose teisės aktuose ir dokumentuose, riboja azartinius lošimus vykdančių bendrovių teises ir taiko sankcijas už leistinų įstatymu paslaugų teikimą, o būtent **konstatuoja, kad – prisijungti internetu iš užsienio valstybės teritorijoje esančios įrangos ir lošti Lietuvos Respublikoje licenciją (leidimą) turinčio subjekto organizuojamuose nuotoliniuose lošimuose (kai paslaugos teikiamos Lietuvoje) yra laikoma neteisėta lošimų organizatoriaus veikla.** Pabrėžtina, kad LR licenciją (leidimą) turinčios azartinius lošimus organizuojančios bendrovės lošimų ne Lietuvoje neorganizuoja. Priežiūros tarnyba, veikdama tokiu būdu, netiesiogiai proteguoja nelegalius lošimų organizatorius, kurie gali nevaržomai visiems ir bet kokiems klientams siūlyti savo paslaugas. **Būtent tokia Priežiūros tarnybos veikla nesuderinama su gerąją viešojo administravimo praktika.**

Svarbu pabrėžti – **2024-05-09 Regionų administracinis teismas konstatavo**, kad įstatymo išvardintose asmenų grupėse (amžiaus, pareigų, prašymo neleisti lošti pateikimo), kurioms draudžiama lošti, nėra numatyta drausti lošti žmonėms, kurie yra užsieniečiai ar yra užsienyje ir taip pat pripažino, kad Lošimų organizatorė „Tete-a-tete“ **užsieniečiams iš užsienio leisdama lošti nuotoliu svetainėje www.cbet.lt įstatymo nepažeidė**, todėl Priežiūros tarnyba jai 15 tūkst. eurų baudą skyrė nepagrįstai.

Nuotolinių lošimų vykdoma veikla yra ūkinė veikla. Vykdydamos šią veiklą bendrovės įgyvendina ūkinės veiklos laisvę, kurią garantuoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 str. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad remiantis konstituciniu asmens ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos principu **ūkinės veiklos reguliavimui būdingas bendrojo leidimo metodas, t. y. leidžiama viskas, kas nėra draudžiama.** Draudimai yra vienas iš ūkinės veiklos reguliavimo būdų. Asmens ūkinės veiklos laisvė gali būti ribojama, kai yra būtina ginti vartotojų interesus, saugoti sąžiningą konkurenciją, kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes. Tačiau įstatyme **nustatyti draudimai turi būti pagrįsti, adekvatūs siekiamam tikslui, nediskriminaciniai, aiškiai suformuluoti** (žr. *Konstitucinio Teismo 2005-05-13 nutarimą*).

Vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimais, bendrojo leidimo metodas yra taikomas tiek licencijuojamai, tiek nelicencijuojamai veiklai (žr. *pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-04-26 sprendimą administracinėje byloje Nr. A-858-1131-11*). Bendrojo leidimo metodas azartinių lošimų srityje, be kita ko, reiškia, kad **ALJ nesant aiškiai nustatytų konkrečių veiksmų draudimų, bendrovės turi teisę atlikti visus tokius veiksmus ir negali būti baudžiama ar patirti kitokių neigiamų pasekmių už tokių veiksmų atlikimą.**

Taip pat pažymima, kad konkurencija yra viena svarbiausių priemonių laisvai, dinamiškai ir tinkamai veikiančiai vidaus rinkai sukurti bei visuotinei ekonominei gerovei skatinti. **Konkurencija leidžia įmonėms vienodomis sąlygomis konkuruoti visose valstybėse narėse**, tai savo ruožtu skatina inovacijas ir suteikia postūmį ilgalaikiam ekonomikos augimui. Europos konkurencijos politika užtikrina laisvą ir sąžiningą konkurenciją Europos Sąjungoje, o bet kokie nepagrįsti suvaržymai – iškraipo konkurenciją ir tai prieštarauja Sutarčiais dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV). SESV 56 str. yra nustatyta, kad Europos Sąjungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.

Atsižvelgiant į aukščiau, Asociacija teikia šį raštą ir prašo nedelsiant imtis priemonių, kad ALJ įstatymas būtų taikomas tinkamai ir nebūtų diskriminuojamos azartinių lošimų bendrovių teisės į legalią ir įstatymu leidžiamą veiklą.

Pagarbiai,

Atsakingo lošimų verslo asociacijos vadovas Mindaugas Ardišauskas

El. paštas: vadovas@alvasociacija.lt